

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Posamezna številka stane 2 Din.

Tržiška bolnica.

Vprašanje tržiške bolnice ali zdravstvenega doma — kakor se bo že imenoval ta zavod — postaja v Trziču nekako vedno bolj pereče, o njem se vedno bolj razpravlja in modruje. O tem vprašanju se je pečal tudi mestno občinski odbor, kjer sem skušal podati smernice, po katerih bi bilo mogoče priti do takega zavoda v Trziču. Vsled mojega govora o tej zadevi v občinskem odboru, se je dopisnik Jutra po svoji stari navadi obregnil v mene in hotel osmešiti moja izvajanja, dasi so jih odobraval vsi nezagrizeni odborniki vseh strank v odboru. Na dopis nisem hotel odgovoriti ker bi se zadeva s tem bila prenesla na politično polje in to bi ji bilo gotovo škodovalo.

Mislim pa, da je sedaj ugoden trenutek, da se vsa zadeva pojasni vsej javnosti v Trziču in okolici in sicer v domačem listu, popolnoma z nepolitičnega stališča samo v korist dobri stvari.

Predvsem povdarjam, da v tem vprašanju ne gre za kako pravo bolnico, s posebnimi zdravniki in velikim aparatom.

Svoj čas sva z pok. svetnikom Pircem razmotrivala to vprašanje in sva hotela s pomočjo urada za zavarovanje delavcev ustanoviti pravo bolnico, pa nam je voditelj dr. Bleiweis pojasnil zadevo tako, da v Trziču ni misliti na kako pravo bolnico, ker bi to preveč stalo, ker ni dovolj bolnikov, ker morajo oblasti razširiti ljubljansko bolnico radi univerze, to je radi medicinske fakultete in morajo biti — po njegovem mnenju — vsi merodajni faktorji proti ustanovitvi manjših podeželskih bolnic, ki bi zmanjšala dotok bolnikov v ljubljansko bolnico, ki bi tako postala premajhna za pravo medicinsko fakulteto.

V mali bolnici bi ne mogli imeti kakih posebnih zdravnikov-specijalistov in ne izvrševati večjih operacij. Za večjo bi bilo pa treba milijonov in milijonov, ki jih niti dežela ne more zbrati za ljubljansko bolnico. Tako pok. dr. Bleiweis. In njegovemu izvajanju smo morali pritrčiti.

Če govorimo o tržiški bolnici, si moramo biti na jasnem, da gre tu le za neke vrste „Marodehaus“-manjšo bolnico za kake 10 ali več lažjih bolnikov, posebno pa za poročnišnico, in za izolirnico v slučaju kake epidemije.

V takem kraju, kot je Trzič je vedno dosti bolnikov, katerih radi lažje bolezní ne sprejmejo v ljubljansko bolnico, pravega stanovanja pa isti morda niti nimajo ali pa imajo take stanovanjske in družinske razmere, da jim je doma biti v bolezní silno težko: ni prostora, ni postrežbe, ne zraka ne potrebne pomoči, ki jo potrebuje bolnik. Posebno je pri nas potrebna mala porodnišnica. Delavske družine imajo komaj eno sobo in kuhinjo! In ko pride na svet nov član družine, je v mnogih družinah silno neprijetno. Vsled takih razmer je že moralo umreti v naši župniji nekaj novojorenčkov, ker porodnica ni imela potrebne pomoči in ne potrebnih posebnih prostorov. Za take porodnice bi bilo torej v Trziču nujno potrebno, da se ustanovi mala porodnišnica za kakih 5 postelj — morda tudi več, kjer bi ostale matere kak teden ali tudi delj.

V zvezi z zdravstvenim domom se je govorilo tudi o „dečjem dispanzerju“, to je o zavodu, kjer bi se dajala navodila za matere, kako naj ravnaajo z dojenčki, kjer bi se

oskrbelo tudi dobro mleko, zdravili dojenčki in bi od tam sestra tudi obiskovala dojenčke na domu. Svoj čas smo ponudili brezplačne prostore na „Skali“ v ta namen, da bi se tam ustanovil tak dispanzer skupno z zavodom za dojenčke. A merodajni krogi so našo ponudbo za prostor odklonili in tako do dispanzerja ni prišlo in se je v ta namen naročila lesena baraka. Vincencijeva konferenca je sama ustanovila zavod za dojenčke na „Skali“, kjer imajo sedaj 14 malčkov v reji. Zavod za dojenčke je bil pred vsem potreben. Koliko otrok je pri nas doma umiralo radi tega, ker so jih delavske matere morale puščati doma nezadostno oskrbovane, koliko nezakonskih otrok je žalostno poginilo ali pa mizerno vegetiralo po raznih kotih, ker jih njih matere niso mogle same rediti. Zavod za dojenčke je bila največja potreba v Trziču. Prepričani smo, da smo že dosedaj nekaterim teh malih rešili življenje. Neredko dobimo v zavod otroka, ki je kakor smrt, zanemarjen, ves v ranah in hrastah, pa se po par mesecih popravi v prav čvrstega otročiča.

Zavod za dojenčke mora na vsak način ostati v Trziču, ker je nujno potreben. Kak dispanzer bi bil pač koristen, toda tega bi se delavske matere ne mogle v zadostni meri posluževati in tako bi pač mnogo stal, stroški bi pa najbrž ne odgovarjali koristi, ki bi jo prinašal. Vzdrževati dispanzer poleg zavoda za dojenčke v popolnoma drugem posloplju in po drugi organizaciji, bi bilo preveč bremen za naš okoliš in pa cepljenje sil. Če se pa dispanzer ustanovi, spada pač k zavodu za dojenčke, če hočemo da bo res uspešno njegovo delo, ker bi imel že pri dojenčkih v zavodu dovolj posla.

Če resno hočemo ustanoviti bolnico v smislu, kakor smo prej omenjali, ali zdravstveni dom, kakor nekateri imenujejo to napravo, moramo pa na vsak način odklanjati kako barako, kjer naj bi se tak dom ali bolnica nastanila. V lesenih barakah se rada pri najboljši skrbi zaredi golazen, se ne dajo tako dobro desinficirati, poleg tega je pa baraka za bolnika s svojim duhom in neizogibno soparo zelo neprijetna. To bodo znali povedati vojaki, ki so morali v vojni ležati po barakah, kako neprijetno je to za bolnika! Na vsak način je torej treba za tak zdravstveni dom ali tako bolnico zidane hiše!

Imeti moramo pred očmi, da bi uprava take bolnice v občinski upravi zelo mnogo stala. Mestna ubožnica stane letno ca 40.000 Din, pri tej skromni upravi. Pri bolnici bi bilo treba stalno več osebja, boljša hrana, kurjava, oprava, instrumenti etc. Teh stroškov gotovo občina sama ne premore, ker bi stroški za vzdrževanje mogli požreti vse občinske doklade.

Res je, da hvalevredno prispeva v ta namen predilnica z velikim zneskom. Toda ta prispevek in podpora je odvisna le od dobre volje g. Glanzmanna in Gassnerja. Kaj pa če ta dobra volja preneha, vsled slabe konjunktore ali kakega drugega vzroka?

Bolnica ne sme biti v zraku; če se ustanovi mora biti tako fundirana, da je njen obstoj zasiguriran. Te sigurnosti pa ne more dati ne občina ne kdo drugi, ampak predvsem gospodarstvena javna oblast in tu pride v prvi vrsti v poštev oblastni odbor.

Omenjati moramo še to, da si bolnice ne smemo mišliti samo za Trzič. Kaj takega bi oblastni odbor ne podpiral,

kar bi bilo popolnoma pravilno. Tržič z okolico tvori eno gospodarsko in socialno okrožje in za vse to je treba take socialne ustanove: zdravstvenega doma.

Ce to vse prevdarimo, potem bi po mojem prišli do sledečih zaključkov:

Bolnica ali zdravstveni dom, bi se moral ustanoviti v Tržiču za cel tržiški okoliš, ali vsaj za občine: Tržič, Sv. Katarina, Sv. Ana, Kovor in Križe.

K njeni ustanovitvi in vzdrževanju bi torej morale pripjevati vse te občine ali celo zdravstveno okrožje in pa oblastni odbor.

Najceneje in najprikladnejše bi se taka bolnica ustanovila in vzdrževala s pomočjo že obstoječih naprav Vincencijeve konference v Tržiču. Tu imamo že zavod za dojenčke, imamo sestre, oziroma bi jih dobili še več, imamo pa tudi lokale, oziroma bi jih mogli prirediti v ta namen. Vincencijeva konferenca bi odstopila svojo hišo na „Skali“ — staro hišo, ki bi jo preuredila, in razširila v ta namen. Uprava bi postala tako solidna in poceni.

Na ta način bi torej s pomočjo vseh občin, zdravstvenega okrožja, oblastnega odbora, naših industrijcev in Vincencijeve družbe prišli do zdravstvenega doma, ali do bolnice ki bi vsevala v korist celemu tržiškemu okolišu. Sporazumno z vsemi temi faktorji bi se dalo kaj dobrega in solidnega napraviti. Drugi načrti so pa pač prazno modrovanje brez upanja na resen uspeh.

Končno povdarjam, da niso pričajoče misli naperjene proti nikomur. Vsako stremljenje po izboljšanju socialnih razmer mi pozdravljamo, pa naj pridejo od kogarkoli. Povdarjamo, da so razni načrti, ki so se tu in tam pojavili, imeli nekaj dobrih strani, želimo le da bi ta dobra volja ostala resna in da bi vsi merodajni tržiški krogi imeli pred očmi le realno podlago.

Mi bi bili n. pr. dispanzer danes v Tržiču že imeli, ko bi ne bili merodajni krogi odklanjali naših sester in naše hiše! Bolnico bomo gotovo dobili v Tržič v prej omenjenem smislu, če se bodo vsi, posebno tržiški merodajni krogi postavili na širokogrudno stališče in če ne bodo odklanjali — Vincencijeve konference in nje ustanov.

H koncu še eno prošnjo! Ta zadeva naj se nikakor ne obravnava v političnem smislu. Če je bodo gotovi krogi obravnavali s političnega stališča ali morda v političnih listih, bo s tem vse pokopano! Nam vsem skupaj — vsem strankam — mora biti za dobro stvar, ne pa za kake druge ozire.

Gospa Sveta.

O binškošnih praznikih poromamo torej k Gospej Sveti na Koroško. Sicer upam, da bomo mogli pri Gospej Sveti na licu mesta vsem udeležencem pojasniti zgodovino Gospe Svete, vendar ne bo odveč, če v Cerkvem Glasniku podamo par pojasnil in malo kratke zgodovine o Gospej Sveti.

Proti severu od Celovca se razprostira ozka ravnina, Gosposvetsko polje. Tu je bilo svoj čas središče Slovencev, središče slovenske kulture in državnega življenja. Na zahodni strani te ravnine, ob vznožju šenturske gore, stoji vas Krnski grad, kjer se še poznajo sledovi starodavnega gradu koroških vojvod. V bližini tega gradu je cerkev sv. Petra. Za njo je stal nekdanj napol v zemlji zgornji del rimskega stebra, ki so ga imenovali knežji stolec ali knežji kamen. Slovenski narod je imel takrat na Koroškem svoje kneze, mnogo svobodščin, njegov jezik je bil razširjen po vsej Koroški in še dalje proti Solnograški in Tirolski. Korošci so imeli svoje vojvode, ki so imeli zelo veliko samostojnost. Ko je imel biti umeščen novi vojvoda, je sedel na kamen pri Krnskem gradu svoboden kmet. Njega so obdajale neštete množice ljudstva, pričakujoč novega vojvoda. Ta se je bližal s sijajnim spremstvom, slavnostno napravljen, a preden je prišel h knežjemu kamnu, je moral odložiti praznično obleko in si nadeti kmetiško nošo: suktno, hlače in plašč iz svega sukna, trde kmetiške čevlje in siv klobuk. V levo roko je

vzel palico, z desno pa je vodil na vrvi dvoja živali, lisastega vola in lisasto kobilo, ki se še nista rabila za vprego. Tako opravljen se je približal kamnu. Ko je kmet zagledal bližajočega se vojvoda, je zaklical v slovenskem jeziku: „Kdo je tisti, ki se tamkaj približuje?“ Ljudstvo mu je odgovorilo: Deželni knez je“. Dalje je vprašal kmet: Je-li pravičen sodnik? Ali mu je mar blagor domovine? Je-li svobodnega stanu? Je-li čistilec in varih prave vere?“ „Je in bode vedno!“ mu je odgovarjalo ljudstvo. Zopet je povzel kmet: „Pa s kakšno pravico me more pregnati s tega sedeža?“ Ljudstvo mu je odgovorilo: Odkupil ti ga bode s šestdesetimi vinarji, z lisastimi živalimi in z obleko, ki jo ima in tvojo hišo bode oprostil vseh davkov“. Nato je kmet kneza lahko udaril na lice, vzel vola in kobilo in se umaknil s kamna. Knez se je nato usedel na kamen, mahnil z mečem proti vsem štirim stranem sveta in je obljubil, da hoče biti ljudstvu pravičen sodnik. Potem je izpil še iz kmečkega klobuka požirek vode v znamenje treznosti in zadovoljnosti s tem, kar mu daje domača zemlja. Pozneje, ko so se Slovenci že pokristjanili, je šel knez z vsem spremstvom vred čez polje v Gosposvetsko cerkev k slovesni sv. maši. Šele po tej cerkveni slovesnosti je knez slekel kmetiško obleko, se opravil v svoja knežja oblačila in sedel k svečanemu obedu. Popoldan je šel na polje, kjer stoji še dandanes iz nagrobnih kamenitih plošč sestavljen vojvodski prestol z dvema sedežema. Na enega je sedel knez, sprejel poklone gospode in naroda, delil razne milosti, potrjeval stare pravice in svobodščine, poslušal prošnje in pritožbe in razsojal prepire. Med vso slovesnostjo sta smela dva kmeta, Patovščan in Gradekar, travo kositi, žeti, celo požigati in pokončevati, koder se jima je ljubilo. Na ta način se je narodu hotelo pokazati, kako bi se mu godilo, ako bi ne imel vladarja, ki mu varuje svobodo, življenje in imetje.

Na tem polju torej stoji starodavna cerkev „Gospa Sveta v Selu“, nemško „Maria Saal“.

To je ena najstarejših cerkva med Slovenci. Sezidal jo je apostol Slovencev sv. Modest, ki jo je okrog l. 750 posvetil. Od tu se je širilo krščanstvo med koroškimi Slovenci, tu je sv. Modesta tudi pokopal slovenski knez Hotimir z velikimi slovesnostmi in tu še danes počiva truplo tega slovenskega apostola.

Gospa Sveta je bila svoj čas torej središče slovenskega življenja, pa tudi izhodišče krščanstva med koroškimi Slovenci, tako je razumljivo, da so že od nekdanj Slovenci radi romali k Gospej Sveti in posebno Tržičani so bili pogosti gostje in obiskovalci te prelepe božje poti. Zato hočemo letos obuditi stare spomine in v skupnem romanju pohiteti na to božjo pot.

Romanje k Gospej Sveti.

Za romanje k Gospej Sveti se je oglasilo 376 udeležencev. Če bo mogoče, bomo oznanili še enkrat čas za priglasevanje. Da smo dali samo za en teden roka za priglasevanje, je vzrok predvsem v tem, ker bi sicer s sprejemanjem priglasevancev ubili preveč časa. In če damo tudi cel mesec časa za priglasevanje, še vedno kdo pricaplja prepozno in prosi, da bi ga naknadno sprejeli. Če bo torej prilika, bomo še eno nedeljo sprejemali zamudnike.

Spored romanja je za enkrat sledeči:

Na binškošno soboto se odpeljemo z vlakom, ki odide iz Tržiča popoldan ob 14⁴³, na Jesenice se pripeljemo ob 16⁵³, v Celovec ob 19³² in v Gospo Sveto ob 21³³ zvečer. Kdor bo hotel prenočiti v Celovcu v kakem hotelu ali pri kakih znancih ali sorodnikih, ta se bo lahko drugi dan pripeljal za nami v Gospo Sveto z vlakom, ki odhaja iz Celovca ob 6⁰⁵. Drugi dan bomo imeli v Gospej Sveti sv. mašo s pridigo ob 7. Na to si ogledamo cerkev in okolico. Ob 11³⁹ se odpeljemo v Celovec, tam je skupno kosilo, na to ogled mesta in muzejev. V ponedeljek imamo skupno sv.

mašo v eni izmed celovških cerkva, nato se peljemo na Vrbsko jezero, kjer se vozimo s parniki. Iz Celovca odidemo v pondeljek ob 13²⁰ pop. in pridemo na Jesenice ob 15²⁰. Tam ostanemo do 19⁰⁶ in morda priredimo v Društveni dvorani na Jesenicah malo akademijo in sestanek z Jeseničani. V Trzič se pripeljemo v pondeljek zvečer ob 21¹⁰.

Tako kaže sedaj spored. Morda se spremeni vojni red in tako bi morali tudi mi spremeniti red vožnje.

V kratkem grem osebno v Celovec in na Gospo Sveto, uredit potrebno glede prenočišč in drugih zadev. Vse potrebno se bo potem oznanilo raz prižnice.

Nedostojna ženska noša.

„Že zopet piše o tej zadevi“ — se bo morda razburjala kaka Evina hči! Toda kriv nisem jaz, ampak tisti, ki nas silijo, da moramo, dasi neradi, pridigati o tej zadevi! Sv. apostol Pavel je pisal svojemu učencu škofu Timoteju: „Oznanuj besedo božjo, ne nehaj, bodi prilično ali neprilčno; prepričaj, prosi, svari z vsem potrpljenjem in učenjem“. To velja tudi nam vsem dušnim pastirjem! Naj bo ljudem prav ali ne, naj bo moda taka ali taka, mi moramo oznanjati božjo zapoved! Ne smemo nehati, ker sicer bi mi dajali enkrat odgovor radi greha, ki se godi!

Žalibog se ravno glede ženske mode izpolnujejo besede istega sv. Pavla, ki pravi: „Pride čas, ko — nekateri — zdravega nauka ne bodo trpeli, ampak si bodo po svojih željah izbirali učeničke, ki ušesa ščegetajo — ki govore, kakor njih strastem ugaja —, in od resnice bodo ušesa odvrčali“ —. Nekaterim je tu res vsaka pridiga in vsak opomin zastoj; moda je, ki jim pridiga, moda je tisti učitelj, ki ugaja njih strastem in radi tega učitelja odvrčajo svoja ušesa od božje resnice in zapovedi in jih obračajo — k učenikom, ki so prijetni njih skvarjenim željam.

Za tiste torej, ki imajo dobro voljo poslušati glas vesti, cerkve in Boga, pojasnimo, kaj je po navodilih škofov in papeža nedostojna in nemoralna obleka.

Po določilih škofov in sv. očeta velja kot nedostojna vsaka ženska obleka, ki razgali telo tako, da more vzbujati pozornost in buditi nečiste predstave in skušnjave. Po cerkvenih predpisih mora obleka segati vsaj do kolen, vrat sme biti prost samo do jamice med vratom in prsi, rokavi morajo segati vsaj čez komolce, prozorna obleka je nedopustna, če nima neprozorne podlage. Glede nogavic velja, da ne smejo biti mesene barve —. Ženske, ki nosijo obleko, ki ne odgovarja tem predpisom, ne smejo v cerkev in ne k sv. zakramentom.

Prosimo torej vse trziško ženstvo, naj se oblači dostojno in naj se zaveda, da je po katoliškem nauku človeško telo tempelj sv. Duha, ki ga moramo torej spoštovati in ne izpostavljati nečistim pogledom in ne z njim vzbujati nečistih strasti. Prosimo, naj nas nikar ne izzivajo s tako obleko vsaj v cerkvi ne, da ne bomo prisiljeni spoditi katere od cerkvenih vrat in od obhajilne mize. Naj bo vendar več božja in cerkvena zapoved, kakor — moda!

Joško Toporiš:

Zmaj.

Zgodovina nas uči, kar smo brali preteklo leto tudi v Cerkv. Gl., da se je svojčas, morda pred šest ali sedemstoletij nahajal Trzič nekje pod Košuto. Pravljičica nam pripoveduje, da se je z velikanskim ropotom in grmenjem dvignil iz Košute velik zmaj, za katerim se je utrgalo velik del gore in podsul tedanji Trzič.

Skoraj vsakdo je čital kakšno povest od zaklete kraljčine, katero je stražil zmaj s sedmimi ali desetimi glavami. Prišel pa je hraber vitez in hotel rešiti kraljčino, toda poprej je moral premagati zmaja. Po dolgem boju mu je odsekal srednjo glavo, najbolj nevarno in vse ostale glave je potem mnogo lažje premagal.

Ko take stvari beremo, nam zlezejo lasje pokoncu in si mislimo, da mora biti zmaj nekaj strašnega in smo veseli, da ni več zmajev med nami in nam ni treba imeti strahu pred njimi. Toda natakimo si druga očala, pa bomo videli velikanskega zmaja, kateri ima nešteto glav, v vsakem najmanjšem kraju, skoraj v vsaki hiši ima glavo, da pika in zastruplja ljudi in ta strup pa tako polagoma vpliva na človeštvo, da marsikdo niti tega prej ne občuti, predno mu ne podleže. To je veliki in mogočni zmaj — alkohol.

Pred teboj, veliki in mogočni zmaj, klečimo in te molimo pripadniki vseh političnih strank. Ti veliki in mogočni zmaj nam daješ moč, da se valjamo v prahu in blatu po cestnih jarkih in to najrajši, kadar smo v praznični obleki. Da ne bodeš stradal, Ti veliki in mogočni zmaj, zato naj stradajo naše družine in propadajo naši domovi. Zaradi Tebe, veliki in mogočni zmaj, gremo v boj zoper svojega prijatelja ali brata z nožem in sekuro. Za teboj veliki zmaj, hiti vse, moški in ženske, staro in mlado, bogatin in berač, kajti pri Tebi ni razredne razlike, ker vsem Tvojim častilcem podariš dar pijanosti. Pred teboj veliki in mogočni zmaj, se umika božji blagoslov iz naših domov.

Spomin velikega tedna! Zveličar naš je za nas krvavi pot potil, bičan in s trnjem kronan bil, težki križ nesel in na križu umrl. Velik mora biti greh, za katerega je zadostil, ko je bil bičan, kronan in kako velik mora biti greh za katerega je zadostil viseč na križu med nebom in zemljo ko je zaklical: „Žejen sem“ (sv. Janez 19, 28.). Ubogi človek, omamljen zmajevega strupa, pa vsega tega ne vidi in ne razume in tudi razumeti ne more, ker je pod vplivom zmaja-alkohola.

Nastopila je lepa zelena pomlad, čas vstajenja, probude in novega življenja. Prebudimo se in vstanimo iz zmajevega brloga k novemu življenju. Vzemimo meč samopremagovanja, pridružimo se hrabrim vitezem, združenim v „Sveti vojski“ in pojdemo v boj zoper zmaja dokler mu ne odsekamo glave, s katero nas zastruplja, da s tem rešimo sebe, svoje imetje in čast celega naroda.

Anton Vovk:

Tomaž Pirc, sloveč zdravnik.

Blagopokojni g. svetnik Karel Pirc je imel v spominu še mnogo važnih podatkov iz trziške zgodovine, katere je nameraval polagoma priobčevati v „Cerkvenem Glasniku“. Parkrat sem bil priča s kakšnim veseljem je obljubljal g. župniku, da hoče popisati tudi svojega očeta „a preje“, je dejal, „pridejo na vrsto še druge stvari, predvsem naša domača univerza — ljudska šola“. Smrt ga je prehitela. — Ko sem bil nekaj dni pred smrtjo pri njem, je prosil gdč. sestro, da je prinesla „Gorenjca“, ki so l. 1913 pisali o njegovem očetu. Držal jih je v roki in je govoril: „Tu je v glavnih potezah popisan moj blagi oče. Popisal ga je ob stoletnici njegovega rojstva tedanji g. dupljanski župnik in pisatelj Peter Bohinjec. Nabral je ta gospod nekaj podatkov pri starejših ljudeh in s temi je nastopil pri proslavi stoletnice, ki se je vršila v trziškem prosvetnem društvu sv. Jožefa. Objavljeni smo bili na to proslavo tudi še živeči otroci. A povem Vam, da mi očeta nismo popolnoma takega poznali, kot nam ga je naslikal slavnosti g. govornik. To sem po slavnosti, ko sem se g. govorniku in Trziču za spoštovanje zahvalil, tudi omenil. Toda kljub temu je naslednji petek „Gorenjec“ prinesel doslovno prvo polovico Bohinjevega govora. Vsedel sem se tedaj in pisal o svojem očetu sam. Spis sem poslal g. župniku Bohinju in ga prosil naj naslednja dva petka prinese „Gorenjec“ moje vrstice, pa kar kot nadaljevanje njegovih. To se je v resnici zgodilo. „Gorenjce“ sem branil in ker vidim, da sam ne bom več držal peresa v roki, da bi svojega očeta Trzičanom popisal, jih izročam Vam. Morda boste ob priliki Vi spomin na očeta poživil. Obe sestri Vam bosta tudi še lahko marsikaj o njem povedali.“ Povedal mi je tudi še sam to in ono iz lepih

spominov na očeta. Na podlagi tega in podlagi podatkov, katere sta mi blagohotno pripovedovali gđc. Zofija in Serafina, naj skušam opisati znamenitega zdravnika, o katerem bodo govorili pač še pozni gorenjski rodovi!

1. Njegovo življenje.

Tomaž Pirc se je rodil 28 oktobra 1813 v Kranju. Njegov oče, po stanu barvar, je bil po rodu iz Kranja, mati Magdalena roj. Likosar pa iz Premskovega pri Kranju. Ko so „Tomažkovega Tomaža“ — tako so sosedi klicali malega prička — že na rojstni dan po tedanjih francoskih naredbah priglasili na občini, so ga tam zapisali za Šimna. Oče je pa odločil: „Šimen pa ne bo!“ Naslednji dan so mu res pri krstu dodali še ime Tomaž, ki mu je ostalo vse dni življenja.

Ko se je pričel baviti že z različnimi otroškimi igrami, mu je prinesel Miklavž cinastega vojaka. A spraviti ga je moral takoj na omaro, da ga ne bi razbil. Tega vojaka mu je potem Miklavž še več let nosil. Le vsako leto je bil drugače pobarvan. Ker Tomažek ni imel posebne zabave doma, je pričel zahajati k sosedu, k podobarju Gašperju Geclju. Tu je videl vsakovrstne kipe, angele in svetnike, pa tudi dosti živih otrok, s katerimi se je igral.

V šoli se je dobro učil. Da je doma pri učenju imel mir, je večkrat splezal na vrtu na visoko drevo in tu je iz vsega grla ponavljal, kar se je naučil. Oče ga je namenil čevljarškemu poklicu. Tomažku pa ni dišalo, da bi na čevljarškem stolu premikal svoje življenje in nekega dne je kar izginil iz Kranja. Nihče ni vedel, kam je odšel. Po daljšem času so ga šele našli pri slavnem zdravniku dr. Fincu v Ljubljani. K temu je prišel s culico, katero je bil doma na skrivnem zbiral v podstrešju. Dr. Finc je pridržal Tomažka pri sebi in ker je bil nadarjen, ga je poslal v ljubljanske šole. Tudi stariši so sedaj upoštevali sinovo gorečnost za študiranje in so ga po svojih močeh podpirali.

Že kot dijak je bil Pirc jako duhovit in prebrisan. Obljubili so mu neke podpore pod pogojem, da bo obiskoval pouk v petju. Tomažek se oglasi pri učitelju petja, a ta mu pove, da nima nikakega posluha. Ali deček se ne da odgnati in nazadnje pove, zakaj mu je toliko za petje. Pogodila sta se, da bo hodil Pirc gonit mehove v orgljarško šolo in koncem leta je dobil izpričevalo: „Tomaž Pirc je zelo pridno hodil k pouku v petju in orgljanju.“ (Dalje prih.)

Oznanilo za majnik.

1. **Sv. Filip in Jakob**, apostola, ob 6. uri farna sv. maša.
4. **Sv. Florijan**, obljubljen praznik za vso župnijo, prvi petek v mesecu, bo ob 6. uri sv. maša z blagoslovom, ob 8. uri sv. maša za požarno brambo, ob 9. uri procesija po navadni poti in potem sv. maša z leviti. Ves teden, to je od 30. aprila do 6. maja je zjutraj ob 6. uri sv. maša z blagoslovom v smislu obljube.

6. **4. ned. po veliki noči**, prva nedelja v mesecu, pred 6. sv. mašo je skupno sv. obhajilo za moške, ki naj to nedeljo prejmejo sv. zakramente za majniško pobožnost.

13. **5. ned. po veliki noči**, služba božja po navadi. **Križev teden**, V ponedeljek gre procesija ob 7. uri k sv. Jožefu, v torek takoj po 6. sv. maši k Sv. Ani in v sredo ob 7. uri k sv. Juriju.

17. **Vnebohod Gospodov**, zapovedan praznik, ob 6. in 10. uri sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 10. uri peta sv. maša in pred mašo se vršita običajni procesiji iz Doline in sv. Ane.

18. **Pričetek devetdnevnice na čast sv. Duhu**, po šmarnicah se moli tozadevna molitev na čast Sv. Duhu.

20. **Nedelja v osmini vnebohoda Gospodovega**, služba božja po navadi.

26. **Binškošna vigilija**, zapovedan strogi post — zdržek mesnih jedi in pritriganje pri jedi. Po prvi sv. maši je blagoslov krstne vode in nato peta sv. maša.

28. **Binškošni ponedeljek**, nezapovedan praznik, služba božja ob 6., 8. in 10. uri.

Šmarnična pobožnost se bo obhajala ves mesec maj vsak dan zvečer ob 7:45. **Tudi ob nedeljah in praznikih bo majniška pobožnost ob 7:45; popoldanska služba božja ob 2. uri pop. ob nedeljah in praznikih odpade.** Nekateri so namreč izrazili željo, da bi bila tudi ob nedeljah in praznikih šmarnična pobožnost zvečer, ker takrat lažje pridejo v cerkev. Za letos bomo to upeljali za poskušnjo in bomo videli, kako se bo obneslo. Težava je radi okoličanov in raznih shodov. **V maju tako odpadejo vsi shodi deklške Marijine družbe, III. reda in Ženske Marijine družbe** in se vrši le shod mladeniške Mar. družbe in sicer v nedeljo 6. maja po 10. sv. maši.

Ura molitve se vrši v nedeljo dne 6. maja od 7:30. Najprej se izpostavi Najsvetejše, se moli ura molitve in litanije Srca Jezusovega, nato se pred izpostavljenim sv. R. T. berejo šmarnice in nato so pete litanije M. B.

Deklška Marijina družba ima skupno sv. obhajilo v nedeljo dne 20. maja. Uro molitve opravi v nedeljo 20. maja od 7:15 do 7:45.

Mesečna šolska spoved: Meščanska šola ima mesečno spoved v soboto dne 5. maja ob 3. uri pop. in drugi dan ob 8. uri skupno sv. mašo in skupno sv. obhajilo. Isti dan ima osnovna šola skupno šolsko sv. mašo ob 10. uri mesto ob 8. uri. Dečki osnovne šole imajo skupno sv. spoved v soboto dne 29. maja, deklice pa v sredo dne 16. maja in drugi dan skupno sv. obhajilo po osmi sv. maši.

Razno.

Božji grob je bil letos izredno lepo, okusno in bogato okrašen s svežim cvetjem, samo nageljnovih cvetov je bilo blizu 400 — Tako lep še ni bil že mnogo let božji grob, kakor letos. Tistim gospem in gospodičnam, ki so zbirale in darovale denar za okrašenje božjega groba — prav iskrena hvala!

Pokopališče — Prosim, da grobove spomladi vsi uredite in okrasite. Vrb žalujk prosim, da več ne sadite, ker jih je na pokopališču že dovolj, če bi jih bilo še več, bi to ne napravljalo lepega utisa. Pač pa bi bilo zelo lepo in primerno, če bi po grobeh nasadili več cepljenih vrtnic. Samih otrok ne puščajte na pokopališču, da ne pokončavajo nasadov po grobeh. Silno grdo je, če kdo brez dovoljenja lastnika jemlje cvetje raz groba. To gotovo delajo otroci, ker odraslega človeka si ne morem misliti tako surovega, da bi kradel cvetje z grobov. Pred kratkem se je baje zgodil zopet tak slučaj, ki je dal znanemu gospodu zopet priliko, da je slučaj razbobnal vsemu svetu. — Ne vem, kaj si bo svet mislil o Tržiču, če pride vsake kvatre v tem listu kaka notica o „barbarstvu“ na pokopališču v Tržiču! Saj se take in podobne reči gode povsod, a od nikoder ne prinašajo listi poročil, kakor iz našega mesta —

Dobrodelna prireditve naših gojencev na „Skali“ na Belo nedeljo je prav dobro uspela. Dvorana je bila nabito polna in gojenci so svoje naloge prav dobro rešili. Tržičani so ob tej priliki pokazali, da se zelo zanimajo za naš zavod in da mu je naša javnost splošno naklonjena. Omenjamo, da imamo vedno več prošenj za sprejem v zavod, a moramo zadnje čase odklanjati nove sprejeme radi prenapoljenosti zavoda. V zavodu za dojenčke imamo 14 malčkov, čeprav smo 3 dali iz zavoda v zadnjem času.

Postajanje pred cerkvijo in na pokopališču med službo božjo je nedostojno in tudi greh, če kdo radi tega zamudi sv. mašo. Po nekaterih okrajnih glavarstvih je okrajni glavar prepovedal pod kaznijo tako postopanje, upam, da bo tudi naše okrajno glavarstvo kaj takega ukrenilo, ker pri nekaterih lepa beseda nič ne zaleže. Prosim torej, da otrok ne puščate pred sv. mašo na pokopališču, pa tudi odrasli naj tja ne hodijo, da se tam ne zamotijo in potem zamudijo službe božje.